

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

мамандарды даярлау. Яғни мемлекеттің мүліктерін жеке секторға беру барысында ашықтықты, сенімділікті қамтамасыз ету. Бизнес пен мемлекет арасында тиімді қарым-қатынас орнату.

Қорытындылай келе, концессияны еліміздегі бүгінгі таңдағы барлық экономикалық мәселелерді шешудің мінсіз құралы деп қарастыруға болмайды. Бірақ туындап отырған бірқатар мәселелерді шешуде, мемлекет тарапынан жүзеге асыра алмайтын, жеке инвестиция тартудың ең тиімді, тіпті жалғыз құралы, концессия болуы мүмкін. Концессияны терең енгізу мен кеңінен пайдалану мемлекет тарапынан нақты саясат жүргізілгенде ғана іске асады. Әрине халықтың, бизнес өкілдерінің белсенділігінсіз бұл іске аспайды. Мемлекет пен жеке сектор арасындағы қарым – қатынас тиімді қызмет жасаған жағдайда тұрақты экономикалық дамудың кепілі бола алады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Жукова Н.С «Концессионный механизм реализации государственной инновационной политики» Проблемы современной экономики, N 4 (40), 2011ж
2. Исабеков Б.Н «Парасатты экономика», Астана – 2013ж, 351-355б

УДК 308

ҚАЗАҚСТАН-2050 СТРАТЕГИЯСЫ ЖӘНЕ «ЖАСЫЛ» ЭКОНОМИКА МӘСЕЛЕЛЕРІ

Төлеу Нұрсұлтан Марғұланұлы

nur_ulytau_93@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық Университеті,

Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Амренова Ғ.Қ.

Қоғамда «жасыл» экономика ұғымы жиі қолданылып жүр. «РИО + 20» Саммитынан соң Елбасы Н.Ә.Назарбаев осы ұғымды біздің экономикамыздың негізі ретінде даму жолында рөлінің маңыздылығын атап көрсетті. Бұл ұғымның мағынасы мен мәнінің астарында не жатыр және оның негізгі бағыттарының қандай екенін айтатын боламын. Мемлекетіміздің экономикада басымдықты осы болашақтың экономикасына бағыттап отыр [1].

«Жасыл» экономика – табиғи ресурстарды тиімді пайдалана отырып қоғамның әлауқатын жақсартуын қамтамасыз етудегі, сондай-ақ қалдықсыз өнім өндіру және сол өнімді өндірістік циклге қайта қайтаруды қамтамасыз ететін экономика. Бірінші кезекте, «жасыл» экономика қазіргі кезде сарқылып бара жатқан ресурстарды (пайдалы қазбалар-мұнай, газ) тиімді пайдалануға бағытталған.

Қазіргі уақытта адамзат **жаңа жаһандық сын-тегеуріндермен** бетпе-бет келуде.

Егер біз өз дамуымызда жаңа табыстарға одан әрі қол жеткізуді жоспарлайтын болсақ, олардың әрқайсысын міндетті түрде ескеруге тиіспіз.

Көмірсутегі экономикасының дәуірі бірте-бірте аяқталып келе жатқаны анық. Адамзаттың өмір тіршілігі тек бір ғана мұнай мен газға емес, энергияның жаңғыртылатын көздеріне негізделетін жаңа дәуір келе жатыр.

XXI ғасырдың он сын-қатерін айта келе Елбасы бесінші пунктте энергетикалық қауіпсіздік жайында атап өтті. Барлық дамыған елдер баламалы энергия көздері мен «жасыл» экономикаға инвестицияны көптеп бөлуде. 2050 жылға қарай алғанның өзінде оларды қолдану барлық тұтынылатын энергияның **50 %-на** дейін өндіруге мүмкіндік береді [2].

Қазақстанның «жасыл экономика» бастамасын жүзеге асыру, Орталық Азия аймағындағы экологиялық проблемаларды шешу қазіргі кезде өзекті мәселеге айналып отыр. Осы

ретте Астананың «Жасыл көпір» бастамасында табиғат ресурстарын экологиялық жағынан тиімді пайдалану, экожүйеге инвестиция тарту, қоршаған ортаға көмір қышқыл газын шығаруды мейлінше азайту, климаттық өзгерістерге бейімделу, «жасыл» бизнес және «жасыл» технологияларды дамыту, тұрақты өмір салттарын және тіршілік сапасын арттыруға басымдық беру, «жасыл» құрылыс, ауыл шаруашылығы, электр энергиясы саласындағы жаңа технологиялар, тұрмыстық қалдықтарды қайта өңдеу, су ресурстарын басқару тиімділігін арттыру және басқа көкейкесті проблемаларға барынша басымдық беріледі [3].

Мемлекет басшысы «Қазақстан-2050» стратегиясында: «Біз экологиялыққа баса назар аудара отырып, ұлттық бәсекеге қабілетті брендтер құруға тиіспіз. Нәтижесінде мен агроөнеркәсіптік кешеннің алдына – экологиялық таза өндіріс саласындағы жаһандық ойыншы болу міндетін қоямын», деді. Қоршаған ортаға залалын тигізетін құрылымдарды бірте-бірте жойып, оған балама көздерін табу қазір қолға алыну үстінде. Облысымызда табиғатты таза сақтау бойынша «жасыл экономика» жобалары жасалып, іргелі жұмыстарға басымдық берілуде. Соның бірі – күн нұрынан қуат өндіру болса, екіншісі – жел энергетикасын заман талабына сай қолданысқа енгізу, үшіншісі – су энергиясы, сол арқылы табиғатты таза сақтау.

1-сурет. «Болашақ энергия көздері»

«Жасыл экономиканы» қалыптастыруда көптеген экологиялық мәселелер алдан шығып отыр. Оның бастыларына тоқталар болсақ, әрбір азамат өзі күн кешіп отырған отбасынан бастап, Отан аумағын таза сақтап, ластанудан қорғау, ауа мен судың бүлінуіне жол бермеу, жердің тозуына, кейбір өзен-көлдердің шарасы тарылып бара жатқанын жұрт болып жұмылып, қалпына келтіру ісіне үлес қосу. Егер біз осы айтқандарды уақытында атқара алмасақ, ата-бабамыздан қалған басты байлығымызды тоздырып алуымыз мүмкін. Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың «Болашақтың энергиясы» туралы көптен бері айтып, соны дүниежүзілік деңгейге көтеріп, EXPO-2017 Бүкіләлемдік көрмесін ұйымдастыруды Астана төріне әкелуі тегін болмаса керек.

Елдегі тұрғындардың өмір салтын, жеке денсаулығын, тұрмыс-тіршілігін жақсартуға мемлекеттің түрлі бағдарламалары, атқарылатын жұмыстары бағытталуы тиіс. Ауылдың көркеюі, өсіп-өнуі арқылы халықтың тұрмысын жақсартуға болады. Олардың айналысып отырған шаруасына сай экология талаптарынан мағлұмат беру біздің басты міндетіміз саналады. Әсіресе, пайдаға аспай жатқан жерлерді игілікке жарату, су көздерін зая жібермеу жағы да өзекті проблемалардың бірі болып есептеледі. Ал қала, ауыл, елді мекендердегі құрылыс жұмыстарын жүргізу кезінде экологиялық талаптарды сақтай отырып, көгалдандыру ісі биік дәрежеде болуын ойластыру керектігі түсінікті. Кейбір ескі ғимараттарды бұзып орнына жаңа тұрғын үй немесе мекеме мекен-жайын тұрғызу барысында экологиялық талаптар бірінші кезекте ескеріліп, көгалдандыруға бөлінетін жер алдын ала жоспарлы түрде шешілсе, ұтылмасымыз анық. Өмірдің нәрі де, әрі де су екені мәлім. Тіпті, кейбір өзен-көлдердің ернеуінен төмендеп бара жатқаны қай-қайсымыздың да жанымызға батпай қоймайды. Бұл тұрғыдан келгенде, Мемлекет басшысының «Қазақстан-2050» Стратегиясында: «Соңғы 60 жылда Жер шарында ауызсуды пайдалану 8 есе өсіпті, осы жүзжылдықтың ортасына қарай, көптеген елдер суды сырттан алдыруға мәжбүр болады.

Сумен қамтамасыз ету проблемасы біздің елімізде де өткір болып отыр. Бізге сапалы ауызсу жетіспейді. Бірқатар өңірлер оның зардабын қатты тартуда», деп қадап айтуы тегін болмаса керек. Осы жағынан келгенде біздің облыстарымыздың таулы аймақтарындағы таза суды сақтау, ластамау жайын жұртшылық әр сағат сайын есте ұстағаны ләзім.

«Жасыл экономика» аясында энергия тапшылығынан құтылу үшін – жаңару энергиясын қалыптастыру керектігі туындауда. Мұны әр өңір жер жағдайына қарай жүзеге асыруына болады. Айталық, Испания, Дания мемлекеттері жел генераторлары барлық тұтынатын электр қуатының 20 пайызын, ал Германия 10 пайызын өндіруге қол жеткізіпті. Бұл істе соңғы жылдары көршіміз Қытай мемлекеті көш бастап келеді. Бүкіләлемдік жел энергиясы ассоциациясының (БЖЕА) мәліметіне сүйенсек, 2011 жылы әлемдегі барлық жел энергиясының жалпы қуаты 237 гигаватты құрапты. Бұл 280 ядролық реакторы қуатының көлеміне тең келетін көрінеді. Әлемде 380 ядролық реактор жұмыс істеп тұрғанын білеміз. БЖЕА болжамы 2020 жылға қарай жел генераторларының жалпы қуаты 4 есеге өсіп, 1 мың гигаватт электр өндіретін болады. Міне, осындай жұмыстар Алматы облысында да қолға алынып, оның алғашқы нәтижелері өз жемісін бере бастады. Соның бір дәлелі, ТМД-да алғаш рет іске қосылған Райымбек ауданындағы Мойнақ су электр су стансасы дер едім.

Менің ойымша, қоғамдағы адамдардың назарын жел энергетикасының үлкен потенциалына назар аударту керек. Сарапшылардың айтуынша, жел энергетикасын дамыту экономикалық, экологиялық, энергетикалық қиындықтарды шеше алады. Нақтырақ айтсақ, бұл арқылы жыл сайын энергетика саласына жұмсалып жатқан қомақты қаржыларды үнемдей аламыз. Сарапшылар күллі әлемге: **«Жел энергетикасының астында - болашақ жатыр!»** деп ұрандап отыр[4].

Елбасы Жолдауындағы он жаһандық сын-қатерінің дені азық-түлік қауіпсіздігіне, су, табиғи ресурстарды, энергетикалық, тағы да басқа адам өміріне қажетті дүниелерді таза сақтай отырып, дамыту жолдары айқындалғанын көріп отырмыз. Сол секілді, «жасыл көпір» серіктестік бағдарламасы аясында атқарылатын шараларға құқықтық, экономикалық, ғылыми негіздер қалай отырып, табиғатты керегімізге қарай игеру, игерілген байлықты тиімді тұтыну, яғни, байтақ жеріміздің әр түп жусанын сақтау көзделген.

Менің топшылауымызша, алда айтылған ауқымды жұмыстарды мінсіз орындау жолында 3 негізгі мәселені айқындауымыз керек секілді.

Бірінші мәселе – күн санап өркендеп келе жатқан экономикалық әлеуетті бұдан да тиімді етіп, алға оздыра беру;

Екінші мәселе – әлеуметтік мәселелерді айқындап, бағдарламаларды тиянақты орындау;

Үшінші мәселе – бақуатты өмір сүруіміздің басты кепілі болып отырған еліміздің экологиясын «жасыл экономика» Тұжырымдамасы негізінде жетілдіріп, уақыт өте келе оны дәстүрлі салтқа айналдыру.

Еліміздің «жасыл экономикаға» көшу жөніндегі тұжырымдамасы үш кезең бойынша іске асады деп жоспарлануда. Бірінші кезең – 2013-2020 жылдар аралығын қамтиды. Бұл кезеңде мемлекеттің негізгі басымдығы ресурстарды пайдалануды оңтайландыру және табиғат қорғау қызметінің тиімділігін арттыру, сондай-ақ «жасыл» инфрақұрылымды құру жұмыстары қолға алынбақ. Екінші, 2020-2030 жылдары қалыптасқан «жасыл» инфрақұрылым базасында суды тиімді пайдалануға, жаңартылатын энергетика технологияларын дамытуды көтермелеп, ынталандыруға және оны кеңінен пайдалануға, сондай-ақ құрылыстарды энергия тиімділігінің жоғары стандарттарының базасында салуға бағдарланған ұлттық экономиканы жаңарту жұмыстары кең көлемде іске асырылмақшы. Ал соңғы 2030-2050 жылдар аралығын қамтитын үшінші кезеңде ұлттық экономиканың табиғи ресурстардың жаңартылуы мен орнықтылығы қағидаттарында пайдалануды талап ететін «үшінші өнеркәсіптік төңкеріс» деп аталатын қағидаттарға көше бастаймыз. Тұжырымдама ел экономикасының бірқатар салаларына серпіліс беріп, жұмысты жаңаша жүйелеуге түрткі болатыны сөзсіз. Ауа сапасын жақсарту, құрғақшылыққа, жердің тозуына қарсы күрес және топырақтың құнарлылығын арттыру, аквадақылдарды дамыту мен балық ресурстарын

дамыту сияқты мәселелерге жаңа екпін түсіретіні сөзсіз. Осы ретте тұжырымдама «Агробизнес – 2020» бағдарламасымен де сабақтасатынын байқау қиын емес. Тағы да айтсақ, су ресурстарын басқару жөніндегі 2014-2040 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарлама әзірлеу жоспары да аталмыш тұжырымдаманы басшылыққа алатыны анық [5].

Жасыл экономиканың негізі – таза немесе «жасыл» технологиялар. Мамандардың айтуы бойынша, «жасыл» экономиканы дамыту біздің елімізге көптеген постиндустриалдық мемлекеттерді толғандырып отырған экологиялық дағдарыстан теріс айналып кетуге мүмкіндік береді.

Сонымен, энергия қазіргі кезде әлемде өзекті болып тұрған әрбір негізгі мәселелер мен мүмкіндіктердің орталық мағынасына ие. Тұрақты энергетика экономиканы нығайту үшін, экожүйенің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қажет. Осы мақсатта ілгерілеп, болашақтың экономикасын бағындыру, тұрақты дамуды, халықтың әл-ауқатын жақсарту, макроэкономикалық және микроэкономикалық тұрақтылықты қамтамасыз ету жолында мемлекеттік саясатты жүргізудеміз. «Жасыл» экономика моделі арқылы даму – бұл қарқынды дамудың қазіргі кездегі бірегей жолы. Әлемдегі көптеген сарапшы мамандардың зерттеуінде қазіргі кезде қолайлы өмір сүру үшін, өндірісті сол қарқында ұстап тұру үшін пайдалы қазбалар мен т.б. ресурстар бір күні болмаса, басқа күні таусылатынын анық атап айтты. Халқымыздың, болашақ ұрпақтарымыздың денсаулығына, өмір сүру жағдайларына нұқсан келмеуі үшін жерімізді аялап ұстап, қадірлей білуіміз керек.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Зеленая экономика - экономика будущего! // қол жеткізу режимі: <http://e.gov.kz/>
2. **ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы.**
3. Ел ертеңінің тұғыры – «жасыл экономика» //Егемен Қазақстан – 2013. – 1 қазан.
4. «Жасыл» экономика – таза экология бастауы // Егемен Қазақстан газеті - 2013. -5 маусым
5. «Қазақстан Республикасының «жасыл» экономикаға көшуі жөніндегі тұжырымдама туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 30 мамырдағы № 577 Жарлығы.

ИННОВАЦИИ – ДВИЖУЩИЙ ФАКТОР ГЛОБАЛЬНОЙ КОНКУРЕНЦИИ

Умаргали Данара Руслановна

u.danara@mail.ru

Студентка 2-курса кафедры экономики,
ЕНУ им.Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан
Научный руководитель - Рысбекова М. О.

Компании, которые добились лидерства на международном уровне, используют стратегии, отличающиеся друг от друга во всех отношениях, несмотря на то, что каждые из них применяют свою собственную стратегию. Любая компания добивается конкурентного преимущества благодаря инновациям, осваивая новые методы достижения конкурентоспособности или находят лучшие способы конкурентной борьбы при использовании старых способов. Инновации могут проявляться в новом дизайне продукта, в новом процессе производства, в новом подходе к маркетингу или в новой методике повышения квалификации работников. Во многих случаях инновации оказываются достаточно простыми и небольшими, которые основываются больше на накоплении незначительных улучшений и достижений, чем на едином, крупном технологическом прорыве. [1]